

*„Ifigenia în Taurida“ în interpretarea
Teatrului de Dramă și Comedie din
Constanța*

CONSTANȚA, AZI

„Ifigenia în Taurida“

Serbările Mării

... și alte câteva probleme

de Virgil Munteanu

Cine se nimerește în miezul verii la Constanța intră într-un vălmășag policrom și multisonor greu de descris, și mai greu de definit, un amestec de manifestări carnavalești cu pocnitori și serpentine colorate, cu măști (nu de teatru antic!) și care alegorice, cu fanfare și echipe de dansuri populare, cu întreceri nautice și raliuri automobilistice, cu mîtitei și bere...

...Și cu teatru: *Ifigenia în Taurida*.
Sînt *Serbările Mării!*

Nu e rostul meu și nu stă în intenția mea să încerc a da o definiție acestor manifestări care concentrează toate energiile gazdelor și se desfășoară intens și amplu, de la Năvodari la Vama-Veche, încercînd să înregimenteze într-un program comun tot ce e sau poate fi artă, divertisment și agrement.

Într-un program comun?

De fapt, într-un amalgam în care arta — muzicală, coregrafică, teatrală — se dizolvă în divertismentul sportiv și desfătarea bahică. Dar, iarăși zic, nu stă în intenția mea să

judice *Serbările Mării*, despre ale căror rosturi, profil și finalități vor fi știind mai multe organizatorii.

Ceea ce observ, și nu fără amărăciune, e faptul că această explozie de voce bună implică și un spectacol teatral, substanțial diferit de toate celelalte manifestări, un spectacol care din însuși punctul de plecare s-ar dori un eveniment deosebit și care, în pomenita conjunctură, își pierde solemnele semnificații.

Este vorba de reprezentarea sub cerul liber, din portul Tomis, cu *Ifigenia în Taurida*, tragedia anticului grec Euripide.

Mi-a dat prin minte, nu mai mi-ar fi dat, să număr câte spectacole cu piese ale tragicilor greci s-au reprezentat la noi în ultimul deceniu. Dragi școlari, iubiți studenți, prețuți spectatori de toate vârstele care iubiți cultura elenă, știți câte? Zece! Va să zică, în zece stagioni consecutive, patruzeci de teatre, câte sînt, au găsit cu cale să reprezinte doar zece tragedii antice. Ce să se fi întîmplat? Nu avem *Electre*? Nu avem *Antigone*? Nu avem *Ifigenia*? Nu avem *Oedipi*? Ba avem. Pun bucuros la dispoziția oricui un vraf de liste cu foarte posibili interpreți ai acestor nemuritoare personaje. Nu avem regizori? Cum să nu avem? Doar nu e mai greu să pui în scenă pe Sofocle decît pe Arrabal! Nu avem *Epidaur* și *Avignon*? Dar avem patruzeci de scene, dintre care cel puțin jumătate au tot ce le trebuie. Atunci, ce ne lipsește? Curajul? Inițiativa? Sau, cumva, responsabilitatea?

Hotărît lucru, e o chestiune gravă, mai gravă decît aparențele, să răpești unei generații însetate de cunoaștere, izvoarele limpezi care au nutrit de-a lungul istoriei cultura universală.

Întă de ce am așteptat cu interes spirit reprezentarea din portul Tomis.

Cu doi ani în urmă, tot aici, *Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța* pornea temerar să monteze *Medeea*. Spectacolul cu toate lipsurile sale, demonstra cel puțin două lucruri esențiale: că se pot găsi și folosi mijloacele potrivite care să suplinaască vicisitudinile condițiilor unei reprezentări în spațiul deschis și vast de sub cerul liber și că o asemenea reprezentație interesează în cel mai îmbucurător grad pe spectatori. Va să zică, nu se pornea o întreprindere sortită falimentului.

Demonstrația se repetă cu *Ifigenia în Taurida*. Tragedia lui Euripide a fost neîndoios aleasă de regizorul Gheorghe Jora nu numai

pentru că își consumă acțiunea pe țărmul Mării Negre, ci, în primul rînd, pentru tulburătorul ei mesaj de umanitate; pentru demonstrația de tărie a sentimentelor care unește pe oameni și le dă curajul să se împotrivescă destinului și să-și aleagă, liberi, ceea ce urmat; pentru sublimul gestului prin care Ifigenia respinge hotărîrea zeilor și se eliberează de blestemul lor; pentru însăși ideea de libertate a spiritului pe care Euripide ne-o transmite peste milenii. Cumpănind bine lucrurile, regizorul a lăsat la o parte multe pasaje, mai ales retorice, concentrînd acțiunea în jurul faptelor esențiale, astfel încît cele cinci acte ale tragediei cîștigă mult în densitate dramatică și se consumă strîns. Vorbele marelui poet tragic, în tălmăcirea curgătoare a lui Petre Dulfu, inundă spațiul tomitan cu rezonanțe solemne, fiind rostite limpede, tulburător și grav de actorii constănțeni Agatha Nicolau, Jean Ionescu, Marcela Sassu, Dan Herdan, Longin Mărtoiu, și cel dintîi merit al spectacolului că în ambianța, pe cit de (aparent) generoasă, pe atît de vicleană, a portului, versurile lui Euripide își păstrează nedezmințita strălucire.

Neizbutită, din multiple motive, e însă latura vizuală a spectacolului.

Pictorul Mihai Tofan propune un decor desprins de condițiile naturale ale spațiului înconjurător. El înalță un templu fumuriu pe mijlocul platformei de joc, închizînd perspectiva, concentrînd atenția pe această limitată construcție și pe treptele care o flanchează, și se arată îndiferent față de faleza care străjuiește latura dreaptă, ca și față de pinza nesfîrșită a apei mării. Mai mult, înălțîndu-și construcția, scenograful utilizează, nepermis de stîngaci, materiale de atelier, închipuind ziduri și lespezi din pinză de sac în imediata vecinătate a rocii dure. Efectul e neplăcut. În rare clipe, lumina scaldă frumos treptele și puntea, amintind de inspirata concepție a sculptorului Constantin Lucaci, autorul cadrului scenografie, savant stilizat, de la spectacolul *Medeea*.

Nici punerea în scenă propriu zisă nu are decît vagi momente de strălucire. Uneori, corul se alcătuieste după un desen elegant, alterori se alcătuieste în compoziții de grup încîntătoare, dar de prea puține ori interpretii și corul dau senzația unui ansamblu încheat și rodat. Dacă Agatha Nicolau se mișcă în general cu grație și sobrietate, ceilalți interpreți par stăpîniți de o permanentă agitație, gesticulînd larg și dezordonat, făcînd adică cel din urmă lucru care s-ar fi cerut făcut în interpretarea de azi a unor eroi de tragedie antică. Impresia generală e de travaliu nefinisat. Sigur, o greutate stă și în faptul că interpretii mimează doar interpretarea, ea fiind mai dinainte fixată pe banda sonoră. E vizibil efortul fiecăruia de a-și sincroniza mișcările — și trăirile?! — cu evoluția coloanei sonore. Dar această dificultate trebuia s-o prevadă regizorul încă din clipa cînd a ales soluția play-back-ului.

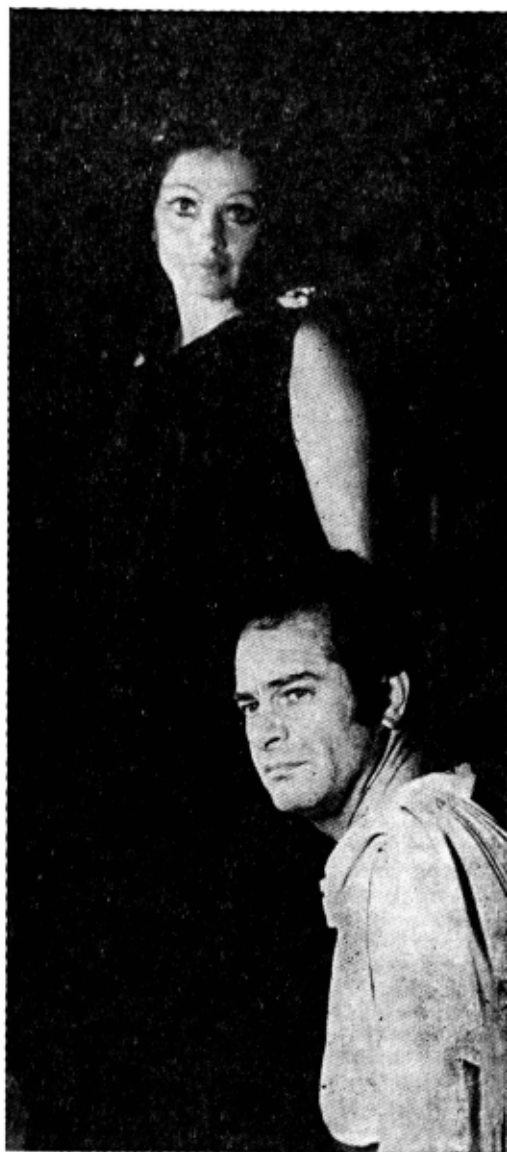
Rindurile de mai sus nu au intenția să anuleze tot ce s-a investit în această inițiativă și cu atât mai puțin să descurajeze pe realizatori. Ele atrag doar atenția asupra neîmplinirilor, în credința că viitoarele eforturi care se vor face pe această demnă de laudă direcție se vor traduce în împliniri mai certe.

Că portul Tomis găzduiește pe timpul verii un spectacol de teatru, e foarte bine. Că Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța a investit în acest spectacol toate energiile și capacitățile, pînă la limita lor maximă, este excelent. Dar că cei în drept nu au găsit cu cale să dea mai mult sprijin acestei inițiative și altora asemănătoare, nu mai e bine. De ce noi, spectatorii, foarte numeroși, mult mai numeroși decît în cele mai optimiste previziuni, n-am putut vedea și auzi egal de confortabil ce se întîmplă acolo? Nu s-ar fi putut construi o tribună banală, un simulacru de amfiteatru, ceva care să semene cu un loc civilizat din care să se poată participa la un spectacol? Nu s-au putut controla căile de acces către port, astfel încît cei cîtiva curioși dotați cu tranzistoare să nu deranjeze pe cei mulți interesați? Nu s-ar fi putut, înșfîșit, printr-o măsură, care depășea puterile Teatrului, dar care stătea la îndemîna autorităților, să se domolească vacarmul din vecinătatea portului doar pentru o oră și jumătate, cît durează spectacolul?

Adunăm cele bune cu cele rele la sfîrșit, tragem linie, și rezultatul e pozitiv.

Dar, e atît de trist în singurătatea lui! Pentru că, deocamdată, în zadar vei căuta, izgonit de ucigătorii decibeli ai chitarelor electronice, o oază de liniște la marginea mării, unde să asculți, rostite în cadența valurilor: „...Ar trebui un cîntec încăpător precum foșnirea mătăsoasă a mărilor cu sare...”

Agatha Nicolau (Ifigenia) și Dan Herdan (Oreste)

